

Джерела:

1. Hahn, Robert W., Intellectual Property Rights in Frontier Industries: Software and Biotechnology, AEI Press, March 2005.
2. Гольдштейн, Пол; Різ, Р. Ентоні (2008). Авторське право, патенти, торгові марки та відповідні державні доктрини: справи та матеріали з права інтелектуальної власності (6-е видання).
3. Стаття Bit.ua про художника Botto. URL: <http://surl.li/dnUSD>
4. Coordinated Plan on Artificial Intelligence 2021 Review. URL : <http://surl.li/dnUSV>
5. Directive 2009/24/EC — the legal protection of computer programs.
6. Case C-683/17. URL: <http://surl.li/dnuub>
7. Капіца Ю.М., (2021). Тексти, музика, зображення, що створюються Штучним інтелектом: до визначення моделі правової охорони. Інформація і право. № 1 (36) / 2021. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.1\(36\).238181](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2021.1(36).238181)
8. Article 60 (1) Right to a European patent
9. Martsenko, N. (2021). Influence of artificial intelligence on the legal system. *Studia Prawnoustrojowe*, (54). <https://doi.org/10.31648/sp.7101>
10. Життя 3.0: Бути людиною в епоху штучного інтелекту

Дяченко Наталія Павлівна

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри

кібербезпеки, АТ та економіки

Київського університету інтелектуальної власності та права

Національного університету «Одеська юридична академія»

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ДОСТУП ДО
ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Відстоювання територіальної цілісності та захист інтересів національної безпеки є базовими функціями держави. Наразі перед органами публічної влади в Україні постали завдання формування безпечних умов

функціонування підприємств, установ та організацій в сучасних умовах воєнного стану, та забезпечення населенню безпечних умов життєдіяльності.

У сучасних умовах інформаційного суспільства доступ до публічної інформації є нагальною потребою кожного.

Конституцією України (стаття 40), Конвенцією Ради Європи (ратифіковано із заявами Законом України [№ 631-IX від 20.05.2020 р.](#)) про доступ до офіційних документів [1] та «Законом України «Про доступ до публічної інформації» № 2939-VI від 13.01.2011 р. гарантовано право громадян на звернення до суб'єктів владних повноважень й отримання відповіді та передбачено, що в умовах воєнного стану, з метою захисту інтересів національної безпеки, доступ до публічної інформації може бути обмежений.

Відповідно до Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 64/2022 від 24.02.2022 р. на період дії правового режиму воєнного стану можуть обмежуватися конституційні права та свободи, передбачені рядом статей Конституції України.

За таких умов певні органи публічної влади, призупинивши надання відповідей на запити та звернення громадян щодо деяких аспектів суспільного життя, що обумовлено, зокрема й тим, що вони, відповідно Закону України «Про правовий режим воєнного стану» № 389-VIII від 12.05.2015 р. (поточна редакція від 29.09.2022 р.), у першу чергу здійснюють заходи, спрямовані на формування національної безпеки, водночас оперативно оновлюють поточну суспільно важливу інформацію на сайтах, у ЗМІ та соціальних мережах, зокрема про стан довкілля та надзвичайні події, які сталися чи можуть статись та загрожують безпеці життєдіяльності громадян. У той же час, відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів

України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану» № 2160-IX від 24.03.2022 р. заборонено поширювати інформацію щодо переміщення/розміщення Збройних Сил України та озброєння, за розповсюдження такої інформації передбачено кримінальну відповідальність.

Варто наголосити, що конституційне право на судовий захист людини не може бути обмеженим ні за яких обставин, в умовах воєнного стану у тому числі. За цих умов також гарантується захист прав та свобод у судовому порядку. А відтак, існує потреба забезпечення доступу до інформації про судові справи, особливості їх розгляду тощо.

В умовах воєнного стану реалізація громадянами прав на доступ до публічної інформації може ускладнитись у зв'язку з:

- запровадженням комендантської години;
- необхідністю здійснення контролю за змістом та легітимністю надання інформації;
- посиленням охорони об'єктів державного значення та впровадженням особливого режиму;
- тимчасовим призупиненням оновлення баз даних та державних реєстрів тощо.

З огляду на обмеження доступу до публічної інформації, збільшилась кількість звернень громадян на телефони гарячих ліній, зокрема щодо інформації про якість харчових продуктів, предметів побуту та стан довкілля, адже з моменту впровадження воєнного стану в Україні зросла загроза руйнування ряду об'єктів, пошкодження яких може призвести до негативних екологічних наслідків.

Право доступу громадян до інформації щодо стану довкілля гарантується, зокрема, Орхуською конвенцією про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля [2], якою передбачено прозорість процедури надання громадськості інформації щодо екологічного стану довкілля.

У той же час здійснюється системний парламентський контроль щодо дотримання прав громадян на доступ до публічної інформації, зокрема в Рекомендаціях Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань додержання конституційного права людини і громадянина на доступ до інформації [3], деталізовано загальні особливості таких обмежень.

Потреба ж громадян в оперативній та достовірній інформації в умовах воєнного стану стає надзвичайно необхідною, особливо про гуманітарну допомогу, надання безоплатних послуг, консультацій чи потребу у волонтерах.

З урахуванням умов воєнного часу, за яких суб'єкти владних повноважень, приділяючи максимум уваги та часу організації та впровадженню заходів щодо формування національної безпеки, збереження життя та майна населення, підтримання безперебійного функціонування життєво необхідної інфраструктури, пропонують з запитуваною інформацією ознайомитись у відкритих джерелах, якщо вона оприлюднена, чи надіслати відповіді на запити та звернення громадян щодо деяких аспектів суспільного життя не в друкованому, а в електронному вигляді, що значно економить час та ресурси.

Джерела:

1. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-09#Text.
2. Орхуська конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text.
3. Рекомендації Уповноваженого Верховної Ради з прав людини з питань додержання конституційного права людини й громадянина на доступ до інформації. URL: <https://rm.coe.int/recomendations-final-10-02-21/1680a165f7>.